

Skúsenosť

multidisciplinárneho prístupu v rámci pedagogickej a poradenskej praxe

**Dieťa s vývinovými poruchami učenia
s pridruženou poruchou aktivity a
pozornosti – diagnostika, poradenstvo**

Zarúčenie

ZARIADENIE/A	CPPPaP
MULTIDISCIPLINÁRNA SPOLUPRÁCA	psychológ
VEKOVÁ KATEGÓRIA	1.stupeň ZŠ
TÉMA	VPÚ, ADHD
DÁTUM	10/2020

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Anotácia

Skúsenosť popisuje priebeh starostlivosti zo strany CPPPaP o klientku s vývinovými poruchami učenia – F81.0, F81.1 s pridruženou poruchou aktivity a pozornosti F90.0. Mapuje obdobie od prvého príchodu do CPPPaP, od 2. polroka 1. ročníka po 8. ročník základnej školy (ďalej ZŠ).

V jednotlivých častiach sa venuje diferenciálnej diagnostike a multidisciplinárnemu prístupu v rámci určenia primárnej diagnózy a zabezpečenia ďalšej starostlivosti o klientku. Ďalej popisuje odbornú starostlivosť zo strany psychológa a špeciálneho pedagóga o dieťa, ktorá sa menila v súlade s osobnostným, fyzickým a sociálnym vývinom a potrebami klientky.

Zadefinovanie ťažkosti klienta

Ide o dievča, ktoré do centra poradenstva prišlo vo veku 7 rokov, v 1. ročníku ZŠ, na odporúčanie školy. Vyšetrenie bolo realizované z dôvodu pretrvávajúcich ťažkostí dieťaťa v škole v oblasti školských zručností a ťažkostí v správaní dieťaťa.

Zo zdravotnej anamnézy vyplýva, že ide o dieťa narodené v 42. týždni tehotenstva. Od narodenia je v starostlivosti neurológa, z dôvodu pretrvávajúcej motorickej neobratnosti a častým pádom (narodila sa hypotonická). Ďalej je dispenzarizované v gastroenterologickej ambulancii (z dôvodu pretrvávajúcich bolestí brucha), očnej ambulancii (dg. Strabismus conv.div. alterans, hypermetropia – korekcia nosením okuliarov). Školská anamnéza ukazuje, že dieťa navštevovalo materskú školu od 3 rokov. Matka uviedla, že už v materskej škole (ďalej MŠ) sa prejavoval temperament dieťaťa, malo ťažkosti s rešpektovaním pravidiel a režimu v MŠ.

Do prvého ročníka ZŠ žiačka nastupovala vo veku 6 rokov a 4 mesiacov. Po nástupe do 1. ročníka sa ťažkosti v správaní prehĺbili, podľa učiteľky z dôvodu vyžadovania režimu, väčšej koncentrácie pozornosti dieťaťa a vyššej štruktúrovanosti výchovno-vzdelávacieho procesu.

Ťažkosti, ktoré triedna učiteľka popisovala v pedagogickom hodnotení, by sa dali rozdeliť na čas medzi vyučovaním – prestávky a na vyučovanie a školský výkon. Žiačka nebola schopná nachystať si veci na ďalšiu hodinu počas prestávky. Ani s pomocou pani učiteľky alebo spolužiakov. Mala veľké problémy s udržaním si poriadku na lavici. Počas prestávok, ale aj hodín mala zo začiatku veľké ťažkosti s oddialením uspokojenia svojich základných potrieb – jedlo, pitie, častá návšteva toalety. Pravdepodobne išlo o kompenzáciu nadmernej psychickej záťaže pre dieťa (impulzívne zajedanie a časté chodenie na wc).

Učiteľka hodnotila správanie žiačky ako veľmi impulzívne, s nízkou motiváciou k práci na vyučovaní. Voči spolužiakom sa prejavovala priateľsky, zároveň však ich jej prejavy provokovali aj dráždili, čím dochádzalo ku častým konfliktom.

V rámci školského výkonu sa ťažkosti prejavovali hlavne v koncentrácii a tenacite pozornosti, ktorá bola výrazne narušená, čo sa v školskom výkone manifestovalo hlavne v písomnom prejave. Učiteľka v pedagogickom hodnotení popisovala, že dieťa malo veľmi pomalé tempo, nemalo dostatočne osvojené tvary písmen, zamieňalo si písmenká. Pri čítaní si zamieňalo písmenká, malo dvojité čítanie (tiché a potom hlasné), čítalo bez porozumenia. Tieto ťažkosti spôsobovali, že pri čítaní bolo dieťa nervózne a v konečnom dôsledku aj vyčerpané (čo poukazovalo na zvýšenú unaviteľnosť centrálnnej nervovej sústavy).

Koordinácia klienta – vstup do multidisciplinárnej spolupráce

Prvý kontakt s klientom bol zaznamenaný telefonicky, ozvala sa matka so žiadosťou o vyšetrenie dieťaťa, na odporúčenie školy. Tento telefonát prevzala sociálna sestra, ktorá pracuje v „kancelárii 1. kontaktu“. Do žiadosti sociálna sestra, po vstupnej telefonicko konzultácii, uviedla ako dôvod vyšetrenia ťažkosti v učení, vynechávanie písmen v písaní aj čítaní – symptomatológia

vývinových porúch učenia (ďalej len VPU).

Žiadosť klienta zaevidovala, založila kartu klienta a žiadosť bola následne vedúcou oddelenia pre 1. stupeň a predškolský vek priradená odbornému zamestnancovi.

Centrum má dve oddelenia I. a II. oddelenie. Prvé oddelenie sa venuje deťom v predškolskom veku a mladšom školskom veku. Druhé oddelenie sa venuje žiakom druhého stupňa, stredoškólakom a vysokoškólakom. Vedúci oddelení (v odbornom zložení psychológ a špeciálny pedagóg) majú na starosti delenie žiadostí klientov. Pri každej žiadosti sa osobitne zvažuje, s akým konkrétnym problémom klient prichádza a ktorému odbornému zamestnancovi bude na základe toho pridelený.

Diagnostická fáza

Po vstupnej konzultácii s matkou si špeciálny pedagóg pozval na vyšetrenie dieťa. Na vyšetrení boli použité testy: Súbor špecifických skúšok a testov, Skúška vizuálnej diferenciácie a Skúšku čítania T-202. Výsledky vyšetrenia poukázali na symptomatológiu VPU, ale aj zvýšenú unaviteľnosť CNS a impulzivitu v správaní. Preto bolo matke počas konzultácie výsledkov špeciálno-pedagogického vyšetrenia odporučené aj psychologické vyšetrenie dieťaťa.

Psychologické vyšetrenie sa realizovalo v dvoch termínoch, z dôvodu zvýšenej unaviteľnosti CNS. Psychológ použil testové metódy: WISC III., Číselný štvorec, Skúška lateralít, diagnostický rozhovor a pozorovanie. Výsledky vyšetrenia preukázateľne dokázali prítomnosť príznakov poruchy pozornosti. Preto bola rodičom odporučená neurologická rediagnostika. Neurológ diagnostikoval ADHD F90.0 a predpísal psychofarmakologickú liečbu na redukciu impulzivity a ťažkostí v správaní dieťaťa – Strattera 18mg, 1 tbl. ráno.

Po obdržaní výsledkov neurologického vyšetrenia sme po dohode s rodičmi dieťa integrovali ako žiaka so zdravotným znevýhodnením (porucha aktivity a pozornosti). Škola v tom čase nedisponovala školským špeciálnym pedagógom, preto individuálny výchovno-vzdelávací plán vypracoval špeciálny pedagóg poradne. Zároveň pre školu vypracoval žiadosť o asistenta učiteľa pre integrovaného žiaka.

Postupujúcim vekom dieťaťa sa zmierňovala jeho impulzivita a zvyšovala sa sebaregulácia, do popredia naopak vystúpili ťažkosti spojené s VPU – ťažkosti v čítaní a písaní.

Pred prechodom na druhý stupeň realizoval psychológ so špeciálnym pedagógom rediagnostiku, ktorá preukázala, že primárnym problémom dieťaťa sú VPU v komorbidite s ADHD. Preto špeciálny pedagóg zmenil kategóriu oslabenia žiaka v rámci integrácie na žiaka so zdravotným znevýhodnením. Odporučil dieťa evidovať ako žiačku s VPU – dyslexia F81.0 a dysgrafia F81.1, s pridruženou poruchou aktivity a pozornosti F90.0.

Poradenská fáza

V rámci poradenstva sa dievčaťu venoval hlavne špeciálny pedagóg, ktorý počas celého prvého stupňa ZŠ, od začiatku evidencie klientky poskytoval reedukácie a špeciálno-pedagogické poradenstvo pre rodičov. Po prechode na druhý stupeň, stretnutia pokračovali ešte počas 5. ročníka. S dievčaťom zároveň pracoval aj psychológ poradne, ktorý sa zameriaval na rozvoj sebaregulácie dieťaťa, motivácie k učeniu, rozvoju sociálnych zručností, ktoré by dieťaťu napomohli zapadnúť do triedneho kolektívu, podporu sebavedomia, sebaúčinnosti dieťaťa a celkovému osobnostnému rozvoju. Počas stretnutí sa využívali rôzne pracovné listy – napr. Moje silné stránky, Koláč problémov, Môj osobný erb a pod.

Keď škola zamestnala aj školského psychológa, začala žiačka navštevovať aj jeho. V rámci špecifických predmetov pre integrované deti s ADHD sa venovali podobným a hlavne aktuálnym témam, ktoré na stretnutia prinášala. Školský psychológ navštevoval CPPPaP, prípadne telefonicky konzultoval vzniknuté problémy a ťažkosti, ktoré prekročovali jeho kompetenciu, s poradenským psychológom. Rovnaký postup uplatňovali pri spolupráci školský špeciálny pedagóg s poradenským špeciálnym pedagógom.

Minimálne raz ročne (v prípade potreby aj viackrát) bolo zo strany CPPPaP iniciované stretnutie na pôde školy, za prítomnosti rodičov dieťaťa, poradenského psychológa a špeciálneho pedagóga, ktorí mali dieťa v starostlivosti a jeho vyučujúcich, kde mali možnosť informovať sa navzájom o postupe, úspechoch a neúspechoch integrovanej žiačky. Zároveň im bolo poskytnuté zo strany CPPPaP poradenstvo, ako ku žiačke pristupovať a ako realizovať odporúčania poradne tak, aby boli zladené potreby dieťaťa a nároky školy. V prípade potreby boli pedagógom tiež poskytované individuálne konzultácie.

Prevenčia

V triede boli počas prvého aj druhého stupňa ZŠ realizované preventívne programy a intervencie. Na žiadosť školy to boli hlavne preventívne a rozvíjajúce programy - Druhý krok, ktorý realizoval sociálny pedagóg školy v priebehu 2 mesiacov.

Na požiadavku školy, ktorú si objednali v katalógu preventívnych aktivít, sme sa v 5. ročníku v triede žiačky zamerali na intervenciu ohľadom Zvládania konfliktov – túto realizovali dvaja psychológovia v rozsahu 6-ich vyučovacích hodín, ďalej táto dvojica odborných zamestnancov realizovala preventívny program zameraný na rozvoj vzťahov v triede a stmelovanie kolektívu v rozsahu 18-ich vyučovacích hodín v priebehu 2 mesiacov. Pre lepšie pochopenie vzťahov v triede a sociálnej klímy triedneho kolektívu psychológ realizoval sociometriu. Na vyžiadanie vedenia školy boli po prechode žiačky na 2. stupeň realizované 2 odborné prednášky pre vyučujúcich pedagógov o špecifikách žiakov s ADHD a VPU, ktoré zastrešovali psychológ a špeciálny pedagóg CPPPaP. Po stabilizácii triedneho kolektívu v preventívnych aktivitách a psychologických intervenciách v ďalších ročníkoch pokračoval školský psychológ, pod metodickým vedením CPPPaP.

Kariérové poradenstvo

V 8. ročníku bolo žiačke poskytnuté kariérové poradenstvo, ktoré realizoval kariérový poradca poradne. V rámci neho boli použité metódy ako ISA T-200, T-309 a Test profesionálneho typu. Ďalej bol použitý vstupný dotazník I. smerovej voľby, ku kariérovému poradenstvu pri voľbe strednej školy. Celkovo sa poradenstvo realizovalo na troch stretnutiach, v časovom horizonte troch týždňov. Prvé stretnutie obsahovalo vstupnú konzultáciu, školskú anamnézu dieťaťa, vstupný dotazník a diagnostický rozhovor. Druhé stretnutie sa zameriavalo na samotnú diagnostiku a testové metodiky. Tretie, záverečné stretnutie pozostávalo z konzultácie výsledkov s rodičom a dieťaťom, a súčasne odovzdanie písomnej správy vyhotovenej ku kariérovému poradenstvu.

Multidisciplinárna spolupráca

Na prípade spolu s CPPPaP spolupracoval neurológ, ktorý stanovil diagnózu ADHD a určil medikamentóznou liečbu. Ďalej Neurobiofeedback terapeut, ktorý cielenými cvičeniami docielil dozretie niektorých oblastí CNS, čo malo za následok zmiernenie príznakov ADHD.

V spolupráci so školou sa na prípade podieľali triedna učiteľka žiačky, sociálny pedagóg a neskôr aj školský špeciálny pedagóg a školský psychológ, ktorí dieťa sprevádzajú doteraz, pod odborným vedením a spoluprácou zo strany psychológa a špeciálneho pedagóga CPPPaP. Neskôr, na druhom stupni sa k tímu

odborných zamestnancov školy pridal aj asistent pedagóga, ktorý spolupracoval s dieťaťom. Tento sa pravidelne zúčastňuje odborných supervízií a špeciálnych porád pre asistentov učiteľa na pôde CPPPaP.

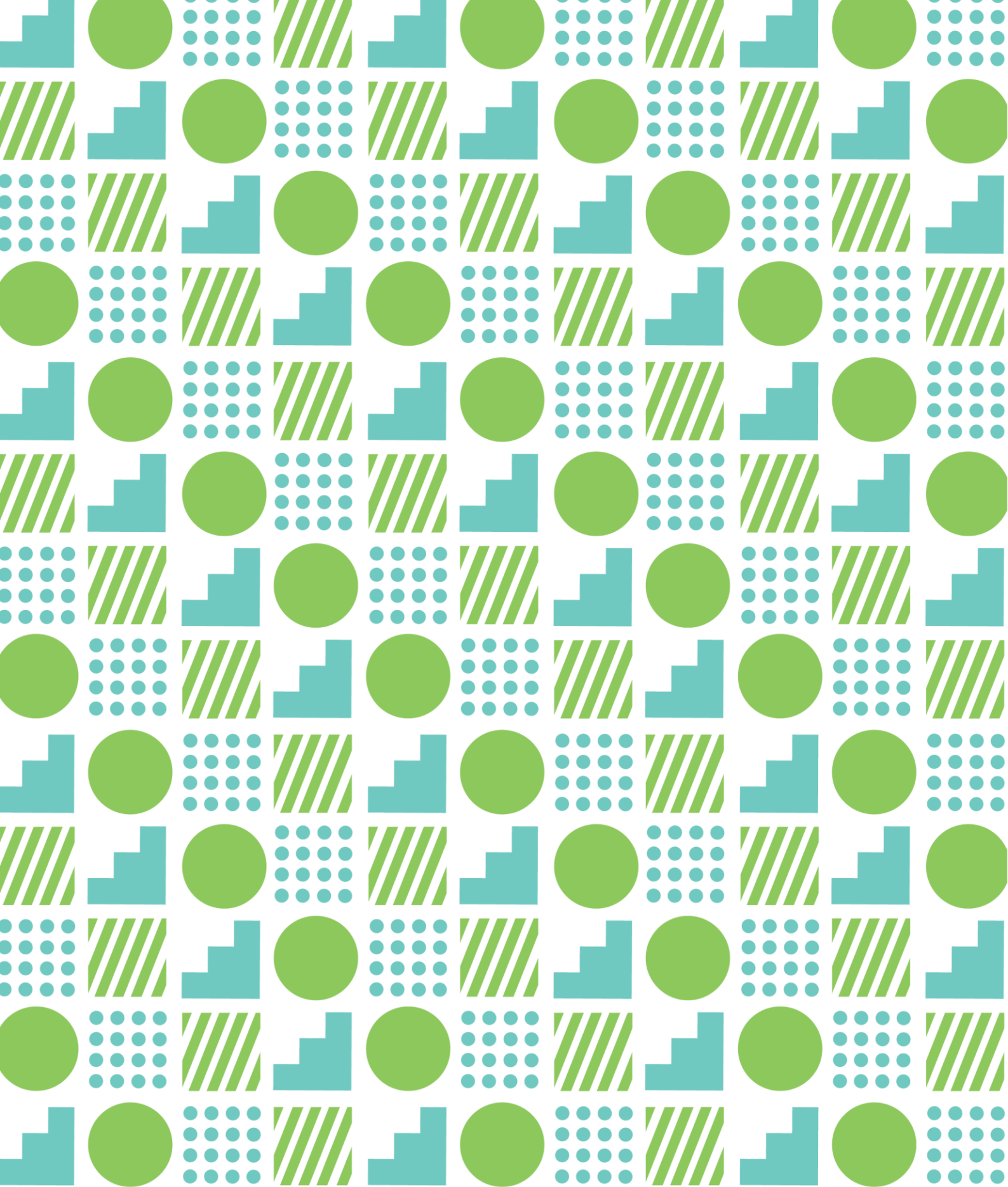
Odporúčania, návrhy na zlepšenie a inovácie

Ako efektívne sa ukázali stretnutia na pôde školy spolu s rodičmi a vyučujúcimi žiačky, ktoré poskytli nadviazanie dobrých vzťahov a možnosť pre pedagógov podeliť sa o každodenné ťažkosti, s ktorými sa stretávajú pri práci s integrovanou žiačkou.

Veľmi pomohli aj odborné prednášky o špecifikách žiakov s VPU a ADHD pre pedagogický zbor, ktoré zreálnili ich pohľad na tieto poruchy (napr. dovtedy si brali symptomatológiu ADHD osobne a považovali ju za ciele správanie voči svojej osobe – to dieťa mi to robí naschvál, že vyrušuje a otáča sa, nesústredí sa a pod.), čo pozitívne prispelo k budovaniu vzťahov medzi pedagógmi a deťmi.

Medzi faktory, ktoré výrazne uľahčili riešenie problému, patrila spolupráca zo strany rodičov, ktorí boli veľmi ochotní a aktívni v rámci riešenia problému ich dcéry. Ďalej vysoko pozitívne hodnotíme, disponovanie školy školským podporným tímom – školský psychológ, špeciálny pedagóg, sociálny pedagóg, asistenti učiteľa. S ich pomocou je možné všetkým deťom (do istej miery, pretože mnohé školy majú aj 700 žiakov, z ktorých mnohí majú problémy a je potrebné sa im tiež venovať) poskytnúť adekvátne podmienky a možnosti pre vzdelávanie a rozvoj integrovaných detí.

VÝSKUMNÝ ÚSTAV
DETSKEJ PSYCHOLÓGIE
A PATOPSYCHOLÓGIE

ŠTANDARDY
NÁRODNÝ PROJEKT

Štandardizáciou systému poradenstva a prevencie
k inklúzii a úspešnosti na trhu práce